

XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások

Varga Mihály
pénzügyminiszter

A fejezet a központi költségvetés devizában és a forintban fennálló adóssága kamat- és egyéb kiadásait és bevételeit tartalmazza.

KIADÁSOK

Az államadóssággal kapcsolatos összes kiadás 1 080 794,7 millió forint volt 2018-ban, amely összeg 50 957,4 millió forinttal (4,9%-kal) haladja meg az 1 029 837,3 millió forintos előirányzatot. Ezen belül a kamatkiadás 1 048 362,0 millió forint volt, ami 70 062,3 millió forinttal (7,2%-kal) haladta meg a 978 299,7 millió forintos előirányzatot.

Az államadósság utáni kamatkiadásoknak az előirányzathoz viszonyított 70 062,3 millió forintos többletkiadását a kedvező piaci helyzetben megvalósított, a tervezettet meghaladó csereaukciók, valamint a tervezetthez képest magasabb összegű és hosszabb futamidejű hiányt finanszírozó államkötvény és hosszú futamidejű lakossági értékesítés okozta. Növelte továbbá a kamatkiadásokat az eredetileg tervezettnél magasabb pénzforgalmi szemléletű költségvetési hiány és a kedvezőtlenebb lefutású nettó finanszírozási igény finanszírozása. A visszavásárlások és csereaukciók közvetett hatásaként ugyanakkor módosult a finanszírozási és a kamatkiadási szerkezet, az adósságon belül csökkent a korábban kibocsátott, magasabb kamatozású elemek súlya, amely a tervezettnél alacsonyabb hozamszint és hitelkamatok mellett csökkentőleg hatott a kamatkiadásokra.

2018-ban a költségvetés kamatbevételei 47 085,1 millió forinttal voltak magasabbak a tervezettnél, azaz a kiadások nagyobb mértékben emelkedtek, mint a bevételek. A nettó kamatkiadások mindösszesen 22 977,2 millió forint összeggel haladták meg a terveket. A nettó eredményszemléletű kamatkiadás 925 278,0 millió forint volt 2018-ban, ami 3,7%-kal kisebb a tervezett 960 467,6 millió forinthez képest.

1. Cím: A devizában fennálló adósság és követelések kamatkiadásai

A devizában fennálló adósság kamatkiadásai 6264,9 millió forinttal lettek alacsonyabbak az előirányzatnál, és 200 496,2 millió forintot tettek ki. A devizában fennálló hiteleknel 4337,8 millió forint kiadáscsökkenés, a devizakötvényeknél további 1436,3 millió forint kiadáscsökkenés valósult meg. A tervekhez képesti kamatkiadás csökkenést a nem tervezett 2017 és 2018 év közötti devizakötvény-visszavásárlás és devizahitel előtörlesztés okozták. A kamatmegtakarítást növelte az ún. mark-to-market betétek utáni negatív kamatok összege, és az alacsony kamatszint.

Ezzel szemben a nem tervezett devizakötvény-kibocsátás miatti kamatkiadások növelték a kiadásokat. A piaci devizakötvények 2018 év közötti eredetileg nem tervezett visszavásárlása, amelynek következtében a visszavásárolt devizakötvények előrehozott kamatfizetésére került sor, is hozzájárult a kiadások emelkedéséhez.

2018-ban az euró átlagos árfolyama 318,87 Ft/euró volt, ami jelentősen gyengébb az előirányzatkor tervezett 309,30 Ft/eurónál. 2018. év végén a tervezett árfolyamhoz képest számottevő gyengülés következett be, a forint 321,51 Ft/euró árfolyammal zárt.

A devizahitelek kamatelszámolásai címsoron a kifizetett kamatok összesen 4337,8 millió forinttal lettek alacsonyabbak a tervezettnél, és 21 401,0 millió forintot

tettek ki. Ezen címsoron található az állam által nemzetközi pénzügyi szervezetektől felvett hosszú lejáratú devizahitelek külföld felé történő kamatfizetése, az egyéb devizahitelek, azaz az átvállalt hitelek kamatai és máshova nem sorolható egyéb devizahitelek kamatai is.

A nemzetközi pénzügyi szervezetektől (Európai Beruházási Bank, Európa Tanács Fejlesztési Bank) felvett devizahitelek, illetve az átvállalt devizahitelek után kifizetett kamatok összesen 111,9 millió forinttal lettek magasabbak a tervezettnél, és 20 686,3 millió forintot tettek ki. A növekedést alapvetően a tervekhez képesti magas átlag árfolyam okozta, amely hatást gyengítette a tervezettől kissé alacsonyabb kamatszint. A 2018 során folytatódó kamatcsökkenés következtében év végén 0%-os kamatozású volt az összes devizahitel 17,4%-a.

Az Európai Beruházási Banktól felvett devizahitelek után fizetett kamatok összege 18 608,0 millió forintot tett ki, ami 0,6%-kal magasabb az eredeti előirányzathoz képest. A tervezettnél 113,9 millió forinttal magasabb devizakamat alapvetően az árfolyamváltozás kedvezőtlen hatásának eredménye.

Az Európa Tanács Fejlesztési Banktól felvett hitelek esetében, az árfolyamgyengülés hatását ellentételezve, a hozamok csökkenése eredményezte a kiadások csökkenését. Ezen a soron 2,0 millió forinttal lett alacsonyabb a kamatkiadás, és 2078,3 millió forintot tett ki.

Az egyéb devizahitelek kamatkiadásai az önkormányzatoktól 2011-ben, 2013-ban és 2014-ben átvállalt külföldi pénzintézetekkel szemben fennálló devizahitel utáni kamatkiadásokat jelenti. A 152,6 millió forint kiadás a kamatszint csökkenése és a nem tervezett előtörlesztések következtében 1167,4 millió forinttal kisebb a tervezettnél. Az egyéb devizahitelek között került szintén elszámolásra az ÁAK-tól 2002-ben átvállalt fix kamatozású devizahitelek kamatkiadása, illetve ezen a soron került megtervezésre a Paks 2 beruházással kapcsolatos hitel utáni kamatfizetés is. 3282,3 millió forinttal kisebb kamatkiadás jelentkezett ezen az előirányzaton, mivel a Paks 2 beruházással kapcsolatban 2017-ben lehívott hitelrész 2018 májusában előtörlesztésre került, így kamatfizetési időszak lerövidült 2018-ban.

A központi költségvetés által 1999-től kibocsátott nemzetközi devizakötvények után 175 395,9 millió forint összegű kamatkiadást fizetett a központi költségvetés. A tervekhez képest 1397,5 millió forinttal alacsonyabb összeg elsősorban a tervekben nem szereplő 2017. és 2018. év közbeni devizakötvény visszavásárlása és nem tervezett devizakötvény-kibocsátás miatti volumenhatás okán tért el a tervektől. A csökkenést csak kismértékben ellensúlyozta a tervhez képest gyengébb devizaárfolyam.

A belföldi devizakötvények, azaz a Prémium Euró Magyar Állampapír (P€MÁP) kamata 4190,1 millió forintot tett ki 2018-ban, amely a csökkenő hozamok következtében 38,8 millió forinttal kisebb a tervezettnél.

Elszámolásra került 490,8 millió forint negatív kamatkiadás a máshová nem sorolható egyéb devizaműveletek kamatelszámolásai soron, ami nagyrészt a külön előirányzattal nem rendelkező ún. mark-to-market betétek utáni kamatok összegét jelenti. A deviza államadósság kockázatainak csökkentése érdekében az ÁKK Zrt. swapműveleteket köt. A nemzetközi piaci szokványok alapján a swap műveletek miatt fennálló

partnerkockázatok csökkentése érdekében a felek a swapok nettó értékének megfelelő fedezetet (betétet) helyeznek el egymásnál, amiből az adósságállomány részét képezik az ezen ügyletek után az ÁKK Zrt.-nél elhelyezésre került fedezeti összegek (az ún. mark-to-market betétek) az egyéb kötelezettségek soron. A partnerek folyamatosan jelentős összegű devizabetétet helyeztek el 2018 során. E betétekre a negatív pénzügyi kamatok miatt az azokat elhelyező bankok fizették a kamatot, ami kamatkiadás csökkentésként lett elszámolva.

Ugyanitt került elszámolásra a rulírozó hitelek – rövid távú likviditáskezelési célból fenntartott készletléti hitelek – igénybevétele után megfizetett kamat összege is.

2. Cím: A forintban fennálló adósság és követelések kamatkiadásai

A forintadósság kamatkiadásai 2018-ban 847 865,8 millió forintot tettek ki, amely 76 327,2 millió forinttal nagyobb az előirányzatnál.

A forinthitelek kamatkiadása összességében 8893,1 millió forinttal lett kisebb az előirányzatnál, és 25 575,9 millió forintot tett ki. A kiadáscsökkenés a volumen és szerkezeti hatás, valamint a hozamhatás egymással ellentétes hatásainak eredményeként valósult meg. Az Európa Tanács Fejlesztési Banktól lehívott hitelek esetében a tényleges kamatkiadás magasabb volt a tervezettnél, a kamatszint csökkentések ellenére a volumenhatás eredményeként 17,2 millió forintos többletkiadás jelentkezett. Az Európai Beruházási Banktól felvett projektfinanszírozó hitelek összege kisebb volt, mint a tervekben szereplő hitelek nagysága, ennek valamint a kamatszint csökkenések eredményeképpen ezen hitelek esetében 8910,3 millió forintos kamatmegtakarítás mutatkozott az eredetileg tervezetthez képest.

A forint államkötvények kamatkiadásai 746 476,1 millió forintot tettek ki 2018-ban, amely 95 839,6 millió forinttal magasabb az előirányzatnál. A kamatkiadások alapvetően a megemelt kibocsátások, kötvénycsereaukciók és visszavásárlások következtében nőttek, illetve a megnövekedett lakossági értékesítések is emelték a kamatot. A forinthozamok csökkenése részben ellensúlyozta a kiadások emelkedését.

A piaci értékesítésű államkötvények kamatkiadásai 14,8%-kal, azaz 95 957,2 millió forinttal haladták meg az előirányzatot, és 746 468,3 millió forintot tettek ki, amelyből a lakossági piaci kötvények kamata 126 378,8 millió forintot képviselt. A többletkiadásokat két ellentétes irányú hatás befolyásolta: a kedvező piaci helyzetben, részben a tervezettnél magasabb hiány miatt a terveket meghaladó kibocsátások, csereaukciók és visszavásárlások növelték, a tervektől elmaradó hozamok pedig csökkentették a kiadásokat. A másodpiaci műveletek (kötvény-visszavásárlások, kötvény cserék, tőzsdén kívüli (OTC) és hálózati visszavásárlások) során az alacsonyabb kamatszint - és a tervezettnél nagyobb mennyiség esetében - árfolyamveszteség jelentkezik, ami növeli a kamatkiadásokat. Az államkötvények lejáratát simító, és ezáltal a költségvetés finanszírozásának biztonságát növelő kötvény visszavásárlások és kötvénycserék esetében ez az árfolyamveszteség valójában az eredeti lejáratig terjedő időszakra jutó kamatkiadás előrehozását jelenti, így ezzel a többlet kamatfizetéssel a jövőbeni kamatkiadások csökkennek.

A nem piaci értékesítésű államkötvények 7,8 millió forintos kamatkiadása 117,6 millió forinttal lett kisebb az előirányzatnál, köszönhetően a változó kamatozású államkötvények csökkenő hozamának.

A kincstárjegyek 75 880,3 millió forint összegű kamatkiadása 9245,0 millió forinttal alacsonyabb a tervnél. Ezen belül a diszkontkincstárjegyek után kifizetett 845,2 millió forint kamat 4719,0 millió forinttal kevesebb, mint az előirányzat összege. A diszkontkincstárjegyek esetén ez a megtakarítás a tervezetthez képest magasabb állomány ellenére, a hozamok tartósan alacsony, nulla közeli szinten maradása miatti alakult ki. A lakossági kincstárjegyek kamatkiadása 75 035,1 millió forintot tett ki, amely 4526,0 millió forinttal kisebb a tervezettnél. A csökkenés a tavalyi évi sikeres futamidő növelés következménye, amely során a rövidebb futamidejű, éven belül lejáró kincstárjegyekből a hosszabb futamidejű állampapírokba terelődött a kereslet egy része és ezáltal a kamatfizetés is, így a lakossági kincstárjegy értékesítés a tervezettől elmaradt. Ez összességében 3676,5 millió forinttal csökkentette a kiadásokat. A kisebb lakossági kereslet háttérben részben az áll, hogy az ÁKK 2018 során szűkítette a lakossági állampapírok vásárlói körét annak érdekében, hogy a lakossági állampapírok elsősorban a háztartások tulajdonában legyenek. A tervezettnél nagyobb mértékben csökkenő hozamok még további 849,5 millió forinttal kisebb kiadást eredményeztek.

Likviditáskezelési tevékenység keretében a napvégi Kincstári Egységes Számla (KESZ) sávbán tartására szolgálnak a repóügyletek. Ezen ügyletek kamatkiadása jelentősen elmaradt a tervezettől 2018-ban, amely az aktív repó állomány magas szintjének, valamint a kamatszint csökkenésnek köszönhetően 66,5 millió forint negatív kamatkiadást eredményezett.

3. Cím: Egyéb költségek

Az adósság és követeléskezelés egyéb kiadásai cím együttes összege 32 432,7 millió forintot tett ki, amely 19 104,9 millió forinttal kisebb kiadást jelentett az előirányzathoz képest. Ezen a címen az állam a forint- és deviza elszámolások, rulírozó devizahitelek rendelkezésre tartási díja, állampapír kibocsátások, az állampapírok lakossági értékesítése utáni jutalékot, valamint a forgalmazás egyéb költségeit fizeti ki (KELER díjak, tőzsdei díjak, nyomdaköltség stb.). E cím tartalmazza az állampapírok lakossági értékesítését támogató marketing-kommunikációs kiadások, valamint az adósság- és követelés-kezelés költségeinek előirányzatait is. Az előirányzattól elmaradó teljesülés döntően az értékesítési jutalékok 2018-ban több lépésben végrehajtott jelentős csökkentésének tudható be.

A piaci kibocsátásokhoz, hitelfelvételekhez kapcsolódó forint- és devizajutalékok 29 305,0 millió forintot tettek ki 2018-ban, amelyek a tervekhez képest 19 090,9 millió forinttal lettek alacsonyabbak. A forintjutalék-kiadás a lakossági értékpapírok nettó értékesítés növekedésének ellenére, 19 347,3 millió forinttal lett alacsonyabb a tervekhez képest, a lakossági állampapírok után kifizetett értékesítési jutalékok összege így 26 845,1 millió forintot tett ki. A csökkenés háttérben a 2018-ban több lépésben végrehajtott jelentős jutalékmérték csökkentések állnak.

A devizajutalékok összege 256,4 millió forinttal meghaladta a terveket, és 2459,9 millió forintot tett ki. A növekedést a nem tervezett devizakötvénykibocsátás költségei és a tervezetthez képest gyengébb devizaárfolyam okozta.

A tervekhez képest kissé nagyobb összegű belföldi P€MÁP devizakötvény kibocsátás szintén növelte a jutalék kifizetések összegét.

Az állampapírok lakossági értékesítését támogató kommunikációs kiadások összege 1936,0 millió forintot tett ki, ami kis mértékben 14,0 millió forinttal elmaradt az előirányzattól.

Az adósságkezelés költségei az előirányzattal egyezően 1191,7 millió forintot tettek ki.

BEVÉTELEK

A központi költségvetés adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet bevételi összege 120 545,2 millió forint volt, amely 47 085,1 millió forint többletbevételt jelent a költségvetési előirányzathoz képest. A túlteljesítéshez a forintadósság és követelések kamatbevételi többlete 49 609,4 millió forinttal, az adósság és követeléskezelés kapcsán felmerült bevétel 20,2 millió forinttal járult hozzá, a deviza kamatbevétel pedig 2544,5 millió forinttal maradt el a tervezettől.

1. Cím: Devizában fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

A devizában fennálló kamatbevételek és követelések összege elmaradt az előirányzathoz képest. A költségvetési előirányzat eredetileg 2158,0 millió forint összegű kamatbevétellel számolt, ehhez képest a tényleges negatív bevétel 386,5 millió forintot ért el.

A belföldi devizakötvény, a P€MÁP kamatbevétel összege 108,2 millió forinttal magasabb a tervezettnél, összesen 303,8 millió forintos bevétel teljesült. A deviza kamatbevétel a P€MÁP értékesítése során elszámolt felhalmozott kamatbevételből és a visszaváltáskor elszámolt árfolyamnyereségből származott. Az év folyamán a P€MÁP tervezettnél kissé nagyobb volumenű értékesítése, valamint a nem tervezett visszaváltások miatt alakult magasabban a bevétel a tervezettnél, amelyet a tervhez képest alacsonyabb kamatláb csökkentett. A belföldi devizakötvények tényleges értékesítésének összege 38 986,5 millió forint volt, a tervezett 30 940,0 millió forinttal szemben.

Az egyéb devizaműveletek kamatelszámolásai címen kerültek elszámolásra a máshová nem sorolható devizaműveletekhez kapcsolódó kamatelszámolások. A deviza swap műveletek, a mark-to-market betétműveletek utáni kamatelszámolások, a negatív kamatelszámolások, amelyek utáni kamatok negatív bevételei 690,3 millió forintot tettek ki 2018-ban. Ennek oka, hogy a tervezés során figyelembe vett euro-piaci kamatszintek az év során tovább csökkentek, valamint a jelentős pénzüpiaci kamatcsökkentések következtében az MNB-nél elhelyezett deviza betétekre negatív kamatláb került felszámításra.

2. Cím: Forintban fennálló adósság és követelések kamatbevételei

A forint államadósságból- és követelésekből származó kamatbevételek jelentős összeget, 120 911,5 millió forint bevételt értek el 2018-ban. A 49 609,4 millió forintos túlteljesülés döntően az államkötvény aukciókhoz és csereaukciókhoz kapcsolódik. Az

államkötvények többszöri, terveket meghaladó aukciós értékesítése, az államkötvények csereaukciója és tőzsdén kívüli (OTC) ügyletek során az alacsony szintre csökkent piaci hozamok miatt az értékesítés árfolyamnyereséggel történt. A keletkező árfolyamnyereség és felhalmozott kamatbevétel 61 032,1 millió forinttal haladta meg az eredetileg tervezett szintet. A tervekhez képest az aukciókon jelentkező jelentős érdeklődés miatt rendszeresen megemelésre került az értékesítés. Szintén emelte az értékesítést és így a kamatbevételeket a tervezett volument lényegesen meghaladó kötvénycsere program, amelynek keretében megvalósult a rövid futamidejű kötvények hosszabb futamidejű kötvényre történő cseréje. A hosszú futamidejű lakossági állampapírok kamatbevétele 11 244,9 millió forinttal maradt el a tervezettől az újonnan kibocsátott Prémium Magyar Állampapírok tervezettől eltérő kamatperiódusából és kibocsátásából fakadóan.

A kincstárjegyek felhalmozott kamata 91,0 millió forintot tett ki, ami a kincstári hálózatban visszaváltott kincstárjegyek többletbevétele. A repóműveletekhez kapcsolódó kamatbevétel 79,7 millió forintot ért el, amely a tervezettől elmaradó volumen és hozamhatásnak köszönhetően 250,2 millió forinttal kisebb a tervezetthez képest.

A kamatbevételek további tétele a Kincstári Egységes Számla után az MNB által fizetett kamatból származik. 2017 szeptemberétől az MNB ezen a jogcímen a HUFONIA index mértékével megegyező kamatot fizeti, ami az elmúlt években nullához közeli kamatot jelentett, így ezen a címen előirányzat tervezésére nem került sor. 2018-ban 18,6 millió forint negatív kamatbevétel keletkezett ezen a soron.

3. Cím: Egyéb költségek

Az állampapírok értékesítését támogató kommunikációs kiadásokkal összefüggésben 20,2 millió forint összegű bevétel keletkezett, amely a magyar állampapírok népszerűsítését célzó 2017. évi marketingforgalomhoz kapcsolódóan utólag adott engedmény elszámolása.

Budapest, 2019. augusztus 19.